

Charter tussen de Vlaamse regering en 'de Verenigde Verenigingen' 2020-2024

ACHTERGROND

60% van de Vlamingen is actief lid van een vereniging. In Vlaanderen zijn er minstens 74.000 verenigingen en daar zijn de talloze feitelijke verenigingen niet inbegrepen. Bijna 1 op 7 Vlamingen zet zit vrijwillig in voor deze verenigingen die rond alle denkbare thema's werken. Het verenigingsleven is ook een belangrijke werkgever. Dit heterogeen verenigingsleven en de sterke lokale verankering ervan is typisch voor Vlaanderen en vormt een grote troef. Dit veelzijdig amalgaam van verbanden, vrijwillig georganiseerde burgers en professionele ondersteuners zorgt voor gemeenschapsvorming, maatschappelijk betrokken burgers, vernieuwing in de samenleving en vormt een brug tussen individuele burgers en overheden.

De Verenigde Verenigingen (VV) is het netwerk en spreekbuis van het verenigingsleven in Vlaanderen. Ze ontwikkelt haar werking via kernspelers van jeugdorganisaties, sociale organisaties, amateurkunstenorganisaties, natuur- en milieuorganisaties, vakverenigingen, sociaal-culturele volwassenenorganisaties, mutualiteiten, Noord-Zuid-organisaties, mobiliteitsorganisaties, sportorganisaties, en armoedeorganisaties.

Het regeerakkoord van deze Vlaamse Regering erkent het groeiende belang van samenwerking met het verenigingsleven en biedt daartoe ook meerdere inhoudelijke aanknopingspunten. De Vlaamse Regering en de Verenigde Verenigingen zullen overleggen en samenwerken rond belangrijke maatschappelijke uitdagingen die het verenigingsleven aanbelangen. Dit charter vormt daartoe de basis.

UITGANGSPUNTEN

Zowel overheden als verenigingen staan voor grote, vaak gelijkaardige, uitdagingen. Om de nodige vooruitgang te boeken, is interactie en samenwerking rond gezamenlijke doelstellingen aangewezen. Optimale participatie en betrokkenheid kan het maatschappelijk draagvlak helpen versterken. Met respect voor het primaat van de politiek werkt overleg en uitwisseling tussen verenigingen onderling en met overheden voor beide partijen inspirerend. Het houdt het verenigingsleven veerkrachtig en gezond en overheden modern en alert. Zo kunnen verenigingen voluit hun verbindende rol spelen, groeit het wederzijds vertrouwen en in deze context gedijen noodzakelijke maatschappelijke innovaties beter.

Een geformaliseerde samenwerking zorgt voor een gecoördineerd **aanspreekpunt** voor de Vlaamse Regering over breed maatschappelijke thema's en thema's die verenigingen in het algemeen aanbelangen. Deze samenwerking faciliteert waar aangewezen ook de nodige **coördinatie** van insteken vanuit verschillende verenigingssectoren. Verschillende beleidsdomeinen, in casu kabinetten en departementen, kunnen daar beroep op doen.

De inhoud van het charter wordt opgevolgd aan de hand van een **jaarlijks overlegmoment** tussen de delegatie van de Verenigde Verenigingen en de kern van de Vlaamse regering. Dit overleg wordt voorbereid door de VV en de kabinetten van de Minister-President en de viceminister-presidenten.

De Vlaamse regering ondersteunt 'de Verenigde Verenigingen' voor de engagementen en acties die ze in het kader van dit charter uitvoert. Dit gebeurt via een structurele basisfinanciering voor de looptijd van de legislatuur (2020-2024). Die neemt de vorm aan van een jaarlijkse projectsubsidie van 60.000 euro. Deze wordt toegekend op basis van een jaarlijks projectvoorstel van de Verenigde Verenigingen. De VV rapporteert jaarlijks over de projectresultaten, de Vlaamse Regering evalueert ze voorafgaand aan de toekenning van een volgende projectsubsidie.

VOORSTELLEN VOOR SAMENWERKING 2020 – 2024

Vooraf

Dit charter omvat 7 voorstellen die gekozen zijn op basis van de actuele uitdagingen voor het verenigingsleven en die passen binnen de contouren van het Vlaams Regeerakkoord. Vanuit haar missie zal de Verenigde Verenigingen over het algemeen inzetten op uitwisseling, visievorming, capaciteitsopbouw en creëren van maatschappelijk draagvlak.

Deze 7 voorstellen zijn richtinggevend. Gezien de Verenigde Verenigingen steeds flexibel wil kunnen inspelen op beleidsopportunities of – maatregelen van de Vlaamse regering, is het niet mogelijk noch zinvol om hier alle thema's vast te leggen waarrond samenwerking de komende vijf jaar zal gebeuren.

1. Gedeeld en volwaardig Vlaams burgerschap

Gemeenschapsvorming is een essentieel onderdeel van het verenigingsleven. Het verenigingsleven heeft hierover veel ervaring en expertise. De Verenigde Verenigingen ontsluit die graag.

De diversiteit in onze samenleving stelt ons voor belangrijke maatschappelijke uitdagingen. Het verenigingsleven in Vlaanderen zette reeds stappen in de goede richting, maar ontsluit in Vlaanderen nog te weinig de diversiteit (etnisch-cultureel, maar ook mensen met handicap, lgbtqi+,...) en realiteit van de Vlaamse bevolking. Het Vlaamse integratiebeleid wil mensen niet aanspreken op hun etnisch-culturele herkomst, maar streeft integendeel naar een inclusieve samenleving. Initiatieven die zich terugplooiën op etnisch-culturele afkomst en segregatie in de hand werken, worden daarbij niet meer gesubsidieerd vanuit de Vlaamse overheid. De Verenigde Verenigingen ondersteunt verenigingen in het realiseren van meer diversiteit en een gedeeld burgerschap in al zijn aspecten.

2. Minder regeldruk voor een goed werkend verenigingsleven

Toenemende regeldruk zet een domper op veel vrijwillig engagement. Vrijwilligerswerk dient ook voldoende omkaderd te zijn.

Europese regelgeving en de omzetting ervan in federale en Vlaamse regelgeving heeft veel impact op de samenleving én op de werking van verenigingen. De Verenigde Verenigingen bouwt, in overleg met de Vlaamse overheid en Vleva, aan een ‘**Early Warning-system**’ om aankomende Europese regels met impact op verenigingen en sociale ondernemingen, vroeger op de radar te krijgen en te anticiperen op wat er komt en wat de mogelijke effecten zijn op verenigingen. Bij omzetting van Europese regelgeving naar Vlaamse regelgeving m.b.t. regels die het verenigingsleven raken, werkt de Verenigde Verenigingen constructieve voorstellen uit.

Daarnaast werken de Verenigde Verenigingen ook concrete voorstellen uit over het wegwerken van administratieve drempels en onnodige wettelijke verplichtingen in de **Vlaamse regelgeving**. De Verenigde Verenigingen detecteert en monitort de pijnpunten die het efficiënt en doelmatig functioneren van verenigingen belemmert en werkt verder (mee) aan passende en realistische suggesties uit die de werking van het verenigingsleven kan vergemakkelijken en versterken. Regelluwte en digitalisering zijn daarbij uitgangspunten.

Ook m.b.t. de omkadering van vrijwilligerswerk wil ze – in nauwe samenspraak met het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk – haar expertise verder ter beschikking stellen en faciliteren waar nuttig en mogelijk.

3. Sociaal ondernemen en verbreding van activering

Verenigingen zijn ondernemend van aard en incorporeren soms ook marktmechanismen in hun werking. Ze zoeken daarbij naar het optimale evenwicht tussen missiegedrevenheid en ondernemerschap. Ze zijn bovendien een belangrijke werkgever in Vlaanderen. Verenigingen zijn ook belangrijke schakels in het vrijwillig samen brengen van mensen. Velen zetten ook in op het bereiken van kwetsbare groepen en op die manier dragen verenigingen een steentje bij om kwetsbare mensen (terug) te integreren en actief te laten participeren aan de samenleving in al zijn verschillende facetten.

De Verenigde Verenigingen brengt relevante initiatieven en expertise samen en inspireert verenigingen. In het kader van de verbreding van het Vlaamse activeringsbeleid naar diverse categorieën van niet-beroepsactieven (zoals RIZIV-gerechtigden, leefloners, NEET-jongeren en gerichte strategieën binnen de grote groep huisvrouwen en mannen) onderzoeken de Verenigde Verenigingen of en welke rol vrijwilligerswerk en (lokale) verenigingen daarin kunnen spelen.

4. Gemeenschapsvorming in de strijd tegen vereenzaming

Eenzaamheid en vereenzaming is een complex maatschappelijk probleem dat voorkomt bij zowel ouderen als jongeren. Vereenzaming maakt dat mensen geïsoleerd geraken en weinig tot geen sociaal netwerk hebben.

Verenigingen spelen een cruciale rol in de strijd tegen vereenzaming en sociaal isolement, bijv. ook op die momenten wanneer een samenleving gehypothekerd wordt door een grote crisis met een fundamentele sociaal-economische impact, door in te zetten op buurtwerking, sociale cohesie, sociale betrokkenheid en ontmoeting op welke wijze dan ook.

De Verenigde Verenigingen detecteert dwarsverbanden in de verschillende beleidsdomeinen (armoedebeleid, gelijke kansenbeleid, gezondheid- en welzijnsbeleid, ...). De Verenigde Verenigingen spoort vernieuwende en interessante initiatieven rond dit thema bij de verschillende verenigingssectoren op en laat hen van elkaar leren.

5. Permanente dynamiek en innovatie in en van het verenigingsleven

Het verenigingsleven in Vlaanderen is zeer heterogeen, maar elke vereniging wordt geconfronteerd met dezelfde en diverse maatschappelijke uitdagingen zoals klimaatverandering, vergrijzing, globalisering, ... Verenigingen zijn zich hier sterk bewust van en zoeken steeds opnieuw naar creatieve en innovatieve antwoorden.

Het 4-jarig onderzoeksproject CSI Flanders heeft de uitdagingen voor het Vlaamse middenveld in kaart gebracht en is op zoek gegaan naar vernieuwende praktijken van dienstverlening en beleidswerk bij het middenveld en toonde aan op welke manier en waar deze praktijken een antwoord bieden op de gestelde uitdagingen.

De Verenigde Verenigingen maakt deze vernieuwingen zichtbaar ter inspiratie van andere organisaties. De Verenigde Verenigingen gaat verder aan de slag met een aantal belangrijke uitdagingen en conclusies uit dit onderzoeksproject inzake o.a. diversiteit, het lokale verenigingsleven en de relatie tussen verenigingen en lokale overheden.

6. Vizier 2030 en de SDG's

Met Vizier 2030 (het 2030-doelstellingenkader) komt Vlaanderen tegemoet aan de vraag van de Verenigde Naties om de SDG's (duurzame ontwikkelingsdoelstellingen) te implementeren en zet stappen in de richting van het Vlaanderen dat het in 2050 wenst te zijn. Ook de verenigingen worden opgeroepen om met deze doelstellingen aan de slag te gaan, ook op het lokale niveau.

De Verenigde Verenigingen ondersteunt verenigingen in het integreren van die doelstellingen die raken aan en deel uitmaken van hun werking. De Verenigde Verenigingen geeft - vanuit de opgedane ervaringen in het lokale werkveld van de verenigingen - feedback aan de overheid

rond relevante indicatoren die Vlaanderen hanteert om de implementatie van de SDG's te monitoren.

7. Participatietrajecten en samenwerkingsmodellen rond brede maatschappelijke uitdagingen

Heel wat maatschappelijke uitdagingen vereisen beleidsdomeinoverschrijdende samenwerking én samenwerking met vele diverse actoren in de samenleving. 'Wicked problems' - als armoede, klimaat, diversiteit, vergrijzing en vereenzaming - vragen per definitie beleidsdomeinoverschrijdende samenwerking tussen vele diverse actoren in de samenleving. Ambitieuze beleidsdoelstellingen op gedragen manier waarmaken, vraagt ook nauwe betrokkenheid van alle belanghebbenden en constructieve samenwerking.

De Verenigde Verenigingen werkt vanuit haar niet-categoriale verenigingsperspectief mee aan modellen voor partnerschappen en participatietrajecten. Vanuit ervaringen en good practices uit specifieke domeinen (cfr. bijv. gedeeld gebruik van schoolinfrastructuur) schalen we deze op naar bruikbare modellen voor andere beleidsdomeinen en sectoren.